

Chillen of het licht brengen?

Het verrichten van vrijwilligerswerk is mij met de paplepel ingegoten. Tot op de dag van vandaag wordt mijn agenda een aantal momenten in de week gevuld met vrijwillige activiteiten, voor verschillende organisaties.

Vanzelfsprekendheid

De vanzelfsprekendheid van het verrichten van vrijwilligerswerk is vandaag de dag minder aanwezig bij de jongere generatie. Als ik mij beperk tot de 20 en 30 plussers dan zie ik dat zij in meerderheid kiezen om op een gezamenlijke doordeweekse vrije dag of avond te gaan 'chillen' – wat dit dan ook mag zijn. Met name de oudere generatie zet zich in als vrijwilliger. De voorzichtige conclusie is dat vergrijzing zijn intrede heeft gedaan bij het corps vrijwilligers. Daar vormen kerkvrijwilligers geen uitzondering op. Deels is dat natuurlijk te verklaren omdat de meerderheid van de 65 plussers, beter gezegd 67 plussers, bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd hun arbeidzame leven beëindigt. Het is vaak het moment waarop zij ogenschijnlijk tijd krijgen voor andere activiteiten en beginnen met vrijwilligerswerk. Uiteraard zijn er ook werkenden die naast hun baan vrijwilligerswerk verrichten.

Vrijblijvendheid

Zonder vrijwilligers die zich belangeloos inzetten zou de Nederlandse samenleving niet kunnen

draaien. Vrijwilligerswerk is natuurlijk geen verplichting, iedereen is er vrij in, maar de keuze voor vrijwilligerswerk maakt het niet vrijblijvend. Het vraagt om commitment. Ook de R.-K. Kerk draait goeddeels op vrijwilligers. De term 'vrijwilligerskerk' is meer dan eens gevallen.

Net als andere organisaties heeft de R.-K. Kerk doorlopend gebrek aan vrijwilligers voor allerlei functies en taken. Daar zijn verschillende redenen voor aan te voeren. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat vrijwilligerswerk voor een parochie soms wat anders vraagt dan voor een willekeurige voetbalvereniging. Dat maakt het één natuurlijk niet meer of minder belangrijk dan het ander. Indertijd heb ik wel eens de proef op de som genomen en tijdens een bijeenkomst in een parochie aan doopouders gevraagd of zij bereid zijn vrijwilligerswerk te verrichten voor de kerk. De meerderheid van de doopouders liep daar niet direct warm voor. Bij hun afweging om al dan niet een toezegging te doen draait het onder andere om de inhoud van het vrijwilligerswerk. Dat alles los van beschikbare tijd en andere verplichtingen. Opvallend is wel dat men eerder geneigd is ja te zeggen tegen taken in het diaconale veld, dan tegen die in liturgie of bij catechese. Feit is ook dat jongeren minder vaak worden benaderd voor het verrichten van vrijwilligerswerk in een parochie.

Randkerkelijk

Diaconie kent talloze activiteiten die niet alleen gericht zijn op praktiserende parochianen. Het zijn activiteiten die zich ook richten op randkerkelijken. Daarmee worden mensen bedoeld die niet meer deelnemen aan het parochieleven, maar nog wel staan ingeschreven als rooms-katholiek. Diaconale activiteiten vinden geregeld plaats in een oecumenische setting. Diaconale platformen zijn daarvan het levende voorbeeld. Diaconie is feitelijk dienstbaar aan eenieder die daar behoefte aan heeft. Wezenlijk onderdeel van diaconie is caritas. Alle parochies beschikken over een Parochiële Caritas Instelling (PCI). Zij bieden (im)materiële hulp aan de minderbedeelde medemensen. Ook hier geldt dat deze hulp niet exclusief is bedoeld voor praktiserende parochianen.

Boodschappenmand

De Voedselbank is in Nederland vertegenwoordigd in verschillende steden. Om in aanmerking te komen voor verstrekking door een Voedselbank vindt vooraf toetsing plaats. Tussen de constatering dat een cliënt niet meer in staat is in zijn levensonderhoud te voorzien en de daadwerkelijke verstrekking zit vaak een aantal weken. In dat vacuüm acteren verschillende organisaties zoals de Boodschappenmand in Almelo. Sinds 1994 wordt er een beroep gedaan op de Boodschappenmand door Almelo'se hulpverleners die in sommige gezinnen zulke hoge nood aantreffen dat er ingegrepen moet worden. Door deze mensen tijdelijk te ondersteunen met de nodige basisboodschappen, kan het gezinsleven normaal doordraaien en hoeft men zich hierover enige tijd geen zorgen te maken. Ongeveer 20 vrijwilligers ondersteunen de Boodschappenmand wekelijks door boodschappen te kopen, in te pakken en in heel Almelo rond te brengen. Vrijwilligerswerk is dankbaar werk. Je brengt wat en je haalt wat. Je krijgt er kort gezegd veel voor terug. Dat ervaar ik tweewekelijks aan den lijve als mijn auto volgepakt is met weekboodschappen voor doorgaans vier verschillende cliënten.

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Diaconie en caritas zien zich geconfronteerd met beperkingen die privacy wetgeving als de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) met zich meebrengt. Voordat de AVG in werking trad, werden mensen van wie men vermoedde dat er een behoefte is aan immateriële of materiële hulp, opgezocht en benaderd.

Vandaag de dag is dit aan strenge regels gebonden en is het een stuk ingewikkelder geworden om 'achter de voordeur' te kijken. PCI'en ondervinden dit aan den lijve bij het vinden en benaderen van hun doelgroep. Feit is dat PCI'en niet enkel en alleen kunnen bestaan bij de gratie van binnengekomen hulpvragen. Het goede nieuws is dat er in toenemende mate gezocht wordt naar creatieve manieren om achter die voordeur te kijken. Daartoe zijn verschillende projecten bedacht, die zonder uitzondering AVG-proof zijn. Een aantal van die projecten is aangemeld voor de Ariëns Prijs voor Diaconie. Deze prijs voor diaconale projecten wordt in oktober uitgereikt in het Titus Brandsma Huis in Deventer.

LED lampen

De Boodschappenmand Almelo is zo'n organisatie die via reguliere hulpverlening de adressen en gegevens krijgt van cliënten die in hoge nood verkeren. Het is geen hogere wiskunde om te begrijpen dat het bij deze doelgroep niet enkel en alleen gaat om gebrek aan boodschappen. In de toeleiding naar hulp/zorgvragen liggen daar kansen voor een PCI. De recent door een fusie geformeerde PCI Sint Joris is ingestapt bij een project dat wordt geïnitieerd door de Boodschappenmand.

Het projectvoorstel houdt kortweg in dat cliënten van de Boodschappenmand éénmalig een set LED lampen ontvangen bij de boodschappen die worden bezorgd. Het beoogde effect: lagere energiekosten voor betrokkenen. LED lampen dragen bij aan een 'groenere' samenleving door de lagere stroomkosten (bestrijding energie-armoede). Bij gebruik zijn direct alle voordelen aanwezig. Cliënten leveren door het gebruik van LED lampen een directe bijdrage aan de verlaging van de kosten voor armoedebestrijding. PCI Sint Joris heeft de handschoen opgepakt en 30 dozen met LED lampen aan de Boodschappenmand geschonken.

Lichtend voorbeeld

In het Aartsbisdom Utrecht zijn verschillende PCI'en die op vergelijkbare wijze werken als het in dit artikel aangehaalde voorbeeld. Zij zijn daarmee een lichtend voorbeeld voor degenen die op zoek zijn naar creatieve manieren om geheel 'AVG-proof' de doelgroep te benaderen. Niet dat PCI'en chillen maar dat brengt weinig tot niets in de huidige tijd. Het komt in toenemende mate op creativiteit van vrijwilligers aan om het licht voor de doelgroep te laten schijnen.

door diocesaan diaconaal werker Tom van Vilsteren

